

Nr 169.

Av herr Rosén m. fl., om befrielse för kronotorpare m. fl. i de sex nordligaste länen från återbetalningsskyldigheten för visst statsbidrag.

Vid 1929 års riksdag bifölls en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition med förslag till förändrade bestämmelser angående upplåtande av kronotorp å vissa kronoparker m. m. De nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 juli 1929. För dryftande av bl. a. de förändrade villkoren för kronotorpsupplåtelse hölls den 28 sistlidne december ett möte i Vilhelmina, till vilket infunnit sig ett 50-tal ombud för de till cirka 800 uppgående kronotorparna och odlingslägenhetsinnehavarna å reviren inom Vilhelmina, Dorotea, Stensele och Storsele socknar i Västerbottens lappmark. I en skrivelse till riksdagsmännen för Västerbottens län ha mötesdeltagarna framfört åtskilliga önskemål avseende åtgärder till förbättring av kronotorparnas ställning. I skrivelsen framhålles bl. a.:

»Den nya kronotorparelagen medger icke större rätt och trygghet än vad tidigare förordningar medgävo. Vi hava fortfarande icke någon garanti att vid eventuellt avträde återfå vad vi i form av arbete och kapital nedlagt på våra kronotorp.

När vi började uppodla våra torp, erhöilo vi visserligen ett odlings- och byggnadsbidrag å 750 kr., men detta bidrag få vi sedermera återbära i form av arrende. Dessutom tillkom under kristiden ett dyrtidstillägg, det s. k. tilläggsbidraget å 1 250 kr., som givetvis skulle utgöra en kompensation till den ökade odlings- och byggnadskostnaden, som kristiden medförde, men även detta bidrag måste vi återbära i form av ytterligare höjning i den årliga arrendeavgiften svarande mot tre och sex tiondedels procent av bidraget ifråga. Vi torde vara den enda kategori i hela landet, som erhållit dyrtidstillägg på sådana villkor, att detsamma skall återbetalas. Oss veterligt har riksdagen icke i något annat fall lämnat dyrtidshjälp på sådana villkor, som till oss, varvid återbetalningsskyldighet föreskrivits. Vi anse att vi i detta fall böra bliva likställda med alla övriga, som kommit i åtnjutande av dyrtidshjälp, vadan återbetalningsskyldigheten bör bortfalla. Detta så mycket mera, som vi vid detta tilläggsbidrags erhållande allmänt hyste den uppfattningen, att detta bidrag vore att betrakta som dyrtidskompensation. Vi få sålunda betala den ursprungliga arrendeavgiften flera gånger om.»

Det tilläggsbidrag, varom i citerade skrivelsen talas, beslöts av 1918 års Bihang till riksdagens protokoll 1930. 3 saml. 48 häft. (Nr 169—173.)

riksdag efter förslag av Kungl. Maj:t. I motiveringen anförde departemetschefen, att det »är uppenbart att för ifrågavarande lägenhetsinnehavare och skogstorp, vilka tillträtt sina lägenheter och torp med beräkning att kunna fullborda byggnaderna enligt då gällande priser, de senaste årens starka stegring i prisen å nästan alla materialier m. m. måste medföra stora och icke förutsedda svårigheter, vilka de näppeligen kunna övervinna utan bistånd från statens sida». Beträffande sådana redan upplåtna odlingslägenheter och på 50 år utarrenderade skogstorp, där byggnadsarbetena redan fullgjorts, föreslog Kungl. Maj:t och beslöt riksdagen ett reducerat bidrag som kompensation för ökad kostnad å arbeten utförda efter den 1 januari 1915.

Tilläggsbidragets karaktär av dyrtidskompensation är således uppenbar och det missnöje med återbetalningsskyldigheten, åt vilket kronotorparna och innehavarna av odlingslägenheter givit uttryck, fullt förklarligt. Det förefaller oss rimligt, att anordningar träffas, som befria bidragstagarna från betalning av den del av uppburet statsbidrag, som utgör dyrtidskompensation. Som känt är leva kronotorpare och med dem likställda jordinnehavare under blygsamma ekonomiska villkor, och även förhållandevis små utgiftsbelopp bli för dem en kännbar tunga. För staten saknar det däremot ekonomisk betydelse om ett avstående sker från anspråket på att dyrtidsbidragen skola återbetalas genom förhöjd arrendeavgift å jordlägenheterna.

Vi hemställa alltså,

att riksdagen måtte besluta befria innehavare av odlingslägenheter och skogstorp å kronomark i de sex nordligaste länen från betalningsskyldighet för tilläggsbidrag de erhållit enligt Kungl. Maj:ts av 1918 års lagtima riksdag bifallna proposition nr 280.

Stockholm den 21 januari 1930.

Gustav Rosén.

Ewert Jonsson.

N. J. F. Almkvist.

J. A. Stenberg.

D. Hansén.

N. Gabrielsson.

C. I. Asplund.